

References

1. Buthelezi, T., Dingrando, L., Hainen, N., Wistrom, C., Zike, D. (2008). Chemistry Matter and Change. Third edition. New York, USA: McGraw-Hill, 1008.
2. Kyungchan, C., Violi, A. (2006). Thermal Decomposition of Decalin. An Initial Study. UK: The University of Michigan, 7.
3. Brieger, N., Pohl, A. (2007). Technical English Vocabulary and Grammar. UK: Summertown Publishing, 148.

4. Kotyurova, M. (2010). Textbook for University Students. Moscow: Akademia Publishers, 240.
5. Prohorova, K. (2008). Scientific style: textbook for students-journalists. R: SPSU. Available at: <http://rus.if.spbu.ru/medialingvistika>
6. Prohorova, V. (1996). Russian terminology (lexical-semantic formation). Moscow: MSU, 126.
7. Writing of abstracts. Available at: http://en.wikipedia.org/wiki/Abstract_%28summary%29

Рекомендовано до публікації д-р філол. наук Іщенко Н. Г.
Дата надходження рукопису 22.04.2015

Bobrovnyk Svitlana, teacher of English, Department of English language of technical orientation, Faculty of Linguistics, National Technical University of Ukraine "Kyiv Politechnic Institute", Pobedy ave., 38, Kyiv, Ukraine, 03056
E-mail: cindsv@mail.ru

УДК 82. 09 М. Коцюбинська
DOI: 10.15587/2313-8416.2015.42788

НОНКОНФОРМІСТСЬКИЙ ДИСКУРС ЛІТЕРАТУРНО-КРИТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МИХАЙЛИНИ КОЦЮБІНСЬКОЇ

© С. Г. Бугай

У статті розглядається своєрідність науково-критичної рецензії історії й теорії української літератури в студіях Михайлини Коцюбинської. Детально проаналізовано наукові підходи і погляди літературознавця в інтерпретації ключових проблем художнього дискурсу: особливостей жанрово-тематичної, композиційної структури, образно-стильової палітри письма, специфіки художнього мислення письменника, морально-етичних та філософських засад творчості, своєрідності асоціативних зв'язків, осмислення художньої спадщини в контексті доби

Ключові слова: рецензія, автор, читач, історія, теорія, текст, стиль, жанр, композиція, творчість

The peculiarity of scientific and critical reception of history and theory of Ukrainian literature in studios of Mykhaylyna Kotsiubynska is considered in the article. It is given the detailed analysis of scientific approaches and attitudes in literary interpretation of the key issues of artistic discourse: features of genre-thematic, compositional structure, imagery and stylistic palette of writing, specific of writer's artistic thinking, ethical and philosophical foundations of creativity, originality of associative relationships, understanding artistic heritage in the context of the time

Keywords: reception, author, reader, history, theory, text, style, genre, composition, creativity

1. Вступ

В осмисленні сучасного літературного процесу літературознавство і критика відіграють особливо важливу роль. Вони допомагають орієнтуватися в складній системі сучасних літературознавчих ідей, методів дослідження, критичних підходів. Вбираючи у себе найрізноманітніші антропологічні, лінгвістичні, філософські, природничонаукові вчення, сучасне літературознавство перетворилося у розгалужену і автономну систему гуманітарного знання. Теоретичні проблеми літературно-художньої критики набувають дедалі більшої наукової і суто прикладної значущості. Професійна діяльність літературознавців виступає одним із показників культурного рівня розвинутих країн. Саме тому зростає потреба поглибленого вивчення творчого доробку цілого ряду постатей, які були безпосередніми творцями і водночас дослідниками літературного процесу ХХ – початку ХХІ століття.

Михайлина Хомівна Коцюбинська (1931–2011) – відомий літературознавець, критик, спадкоємиця славного роду Коцюбинських, одна з відомих діячів руху шістдесятників, чий духовний світ, засадничі світоглядні домінанти викристалізовувались у нелегких умовах тоталітарного суспільства. Переживши моральні випробування, допити й обшуки, замовчування імені, табу на літературознавчі дослідження, уже в часи свого наукового визнання вона скаже: «Попри все я вдячна долі!».

Народжена в інтелігентній родині та названа на честь ушавленого дядька – класика української літератури Михайла Коцюбинського, майбутня вчена разом з ушавленим іменем успадкувала «родові гени національної самосвідомості, незалежності думки, співчуття до скривджених» [1], високість духу, основні заповіді, ідеали й цінності письменника. Зростаючи в атмосфері любові та поваги до слова, позначеній частими і плідними зустрічами з непересічними

людьми (П. Тичина, М. Рильський, В. Сосюра, Ю. Меженко, В. Боцяновський, М. Калаушин та ін.), літературними суботами, екскурсіями у музеї Михайла Коцюбинського, створення і діяльність якого було головною справою життя її батьків – Хоми Михайловича і Катерини Яківни, Михайлина Коцюбинська формувалася як особистість духовно і культурно збагачена, плекаючи мистецький смак, чуття слова, творчий стиль, «проходила свої перші уроки самоусвідомлення й поваги до таланту й людської особистості» [9, 7], утверджувала особистий світогляд, переконання, розкутість і самостійність мислення, що виразно проявиться у її власних підходах до системного й ґрунтового аналізу літературного процесу, художнього тексту зокрема. Тож літературознавчий шлях Михайлині Коцюбинській був визначений самою долею.

2. Аналіз літературних даних і постановка проблеми

Кожний період розвитку літератури має рівень свого теоретичного самоусвідомлення. Особливо періоди естетичної, моральної, ідеологічної переорієнтації, коли нове покоління намагається сказати своє вагоме слово. В літературному процесі з'являються постаті, які репрезентують нові творчі орієнтири, глибину мислення, індивідуальне естетико-культурне світобачення. В українському літературознавстві 60-х років ХХ століття таким репрезентатором була Михайлина Коцюбинська, чия наукова діяльність успішно і плідно продовжувалася й на початку ХХІ ст.

У 1949 року вона стає студенткою українського відділення філологічного факультету Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, по закінченні якого вступає до аспірантури при кафедрі української літератури до академіка О. І. Білецького. Тема дисертації – «Поетика Шевченка і український романтизм». Вже на початку формування своєї критичної думки Михайлина Коцюбинська розширює наукові горизонти дослідження творчості Тараса Шевченка. Ґрунтовний критичний аналіз його поезії в світовому контексті дозволив Михайлині Коцюбинській зробити посутні висновки про творчу еволюцію поета, його самобутність, стильову оригінальність. Дослідниця послідовно й аргументовано відстоює свою думку щодо проблеми стильової домінантності творчості поета, наголошуючи на внутрішній єдності романтизму і реалізму в поезії Шевченка, що зумовлює відсутність у митця різкого хронологічного розмежування між ними. В основі цієї єдності, за Михайлиною Коцюбинською, лежить ідейно-тематична єдність романтичних і реалістичних творів. Таким чином дослідниця приходить до висновку про взаємопроникненість двох стилістичних стихій, наголошуючи, що «взаємопроникненість романтичного пафосу і реалістичної конкретності в поезії Шевченка часто настільки органічне, що не можна відрізнити одне від одного різних стилістичних елементів», та, на її переконання, це й непотрібно, адже «твір поета цінний своєю художньою цілісністю» [2].

Вагомими є теоретичні обґрунтування молодого авторки Шевченкового романтизму як явища уніка-

льного, специфічного, що виходить далеко за рамки романтизму як такого. А органічне входження в художній світ поета задавало новий рівень осмислення його поетичної системи, той рівень, що базується на власне філологічному підґрунті, критичному, естетичному первні. Тим-то дисертація й вважалася на той час «нестандартною», за словами Михайлини Коцюбинської, зважаючи на панівний у радянській науці та літературі ідеологічний підхід.

Здобувши учений ступінь кандидата філологічних наук, Михайлина Коцюбинська активно долучилася до дослідницької роботи в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка, відточуючи свій науковий стиль, манеру письма. На основі дисертації була підготовлена окрема праця – «Нариси з поетики Шевченка». Проте в 60-ті роки вона вийшла в світ лише окремими публікаціями («Балада Шевченка» // Матеріали до вивчення історії української літератури. – К.: Рад. школа. – 1961; «Перлина лірики Шевченка: Естетичний аналіз вірша «Не кидай матері» // Збірник праць ювілейної Х наукової Шевченківської конференції. – К.: Вид-во АН УРСР. – 1962; «Благодна природа людини: До концепції людини в естетиці Шевченка» // Українська мова і література в школі – 1968. – №1; «Шевченко – поет сучасний» // Дніпро. – 1968. – №6), що яскраво засвідчили оригінальність літературознавчого принципу аналізу та глибинність осягнення Михайлиною Коцюбинською «секретів поетичного слова» Тараса Шевченка. Шевченкознавчі статті Михайлини Коцюбинської, які, за словами Євгена Сверстюка, «засвідчували можливість живої думки і творчого пошуку на ниві одержаного шевченкознавства» [6, 10], відразу привернули увагу виваженістю та аргументованістю думки, розкутістю мислення, теоретичною насиченістю, контекстуальним підходом до аналізу художніх явищ із залученням широких міжлітературних паралелей, чуттям краси і сили слова. Попри всі намагання видати свою працю про поетику Шевченка (звернення до ЦК Компартії України, до Всесоюзного управління з охорони авторських прав) вона побачила світ лише через два десятиліття у видавництві «Радянський письменник» під назвою «Етюди про поетику Шевченка» (1990). Ця книга є своєрідним підсумком шевченкознавчих напрацювань дослідниці.

3. Мета і завдання дослідження

Мета і завдання дослідження полягає у всебічному аналізі літературно-критичної діяльності Михайлини Коцюбинської, розкритті її ролі й місця в українському культурному процесі ХХ- поч. ХХІ ст.

Праці відомої дослідниці, опубліковані в 1960-х роках вирізнялися на тлі тогочасної української філологічної науки. Вона руйнувала усталені в літературознавстві стереотипи панівного соцреалізму, адже була певна, що «літературний професіоналізм передбачає передусім повноту, неупередженість, об'єктивність знання, без апріорно заданої вибіркості, без «білих» чи «чорних» плям» [7]. Послідовно утверджувала думку про те, що література – насамперед мистецтво слова. Теоретичні розвідки вченої «Образне слово в літературному творі» (1960) та «Літерату-

ра як мистецтво слова» (1965) окреслили власні підходи до аналізу художнього тексту. Спираючись на ідеї В. Гумбольдта та вчення О. Потебні про образне слово, Михайлина Коцюбинська поєднує літературознавчий аналіз із мовознавчим. Вона прагне аналізувати твір так, щоб «скрупульозний формальний зміст виявив найбагатші ідейно-змістові «поклади» [11]. «При такому аналізі, – зауважує Василь Стус, – ніби відпадає необхідність окремого виділення форми і змісту. Кожен складник художнього твору розглядається як органічний «формозміст» [11]. Така позиція дослідниці дає змогу краще відчутти, за словами Стуса, «контекстуальне буття слова». Також Михайлина Коцюбинська виступила проти поширеного в радянському літературознавстві механічного поділу аналізу літературних творів на «художні засоби» та «ідейно-тематичну основу», наголосивши на необхідності вивчення художнього твору як цілісності [3]. Наукова вартість даних праць була гідно оцінена критиками. Так, Іван Цапенко у своєму відгуку на першу книгу дослідниці з промовистою назвою «Свіжий голос серед теоретиків» акцентує на її сміливості у постановці багатьох питань, зокрема, на неприхильному ставленні до так званого лінгвістичного методу дослідження творів художньої літератури, зауважує, що авторка вводить у науковий обіг положення з праць багатьох ще не відомих або маловідомих авторів, водночас критик вказує на певні упущення, скажімо, в недостатньому з'ясуванні тропів як такого, але ту частину книги, де дослідниця показує еволюцію тропів в українській літературі XIX, XX ст. і радянського періоду, вважає новиною в літературознавстві. А Василь Стус зауважив, що праця «Література як мистецтво слова» «стоїть в ряду кращих літературознавчих праць, що з'явилися на Україні останнім часом» [11].

4. Матеріали і методи дослідження

Матеріали дослідження складають книги Михайлини Коцюбинської «Образне слово в літературному творі» (1959), «Література як мистецтво слова» (1965), «Етюди про поезику Шевченка» (1990), «Зафіксоване і нетлінне: Роздуми про епістолярну творчість» (2001), «Мої обрії» (2004), «Книга споминів» (2006), «Листи і люди» (2009), ряд літературно-критичних праць, а також її редакційно-видавничу діяльність. Серед методів – системний, історико-біографічний, філологічний, рецептивний, герменевтичний, феноменологічний.

5. Результати досліджень

Доробок Михайлини Коцюбинської 60-х років засвідчив, що в українську гуманітарну науку прийшла талановита особистість із вродженою здатністю до естетичного сприйняття мистецтва, загостреним чуттям краси і сили слова, «непохитною об'єктивністю», відповідальністю за честь свого імені. Та, починаючи з 70-х років, її природний творчий саморозвиток було брутально зупинено. Дружба й духовна близькість з Іваном Дзюбою, Юрієм Бадзьом, Іваном Світличним, Євгеном Сверстюком, Аллою Горською, Василем Стусом, Василем Симоненком – розумними,

мислячими, інтелектуально багатими, національно свідомими, які несли нові віяння, морально-етичні цінності, розкутість думки і слова, естетизм, інтелігентність, культуру – визначила подальший шлях Михайлини Коцюбинської і всі ті випробування, що випали на її долю. Саме в 60-ті їй довелося переоцінювати свій попередній ідеальний світогляд та свідомо формувати новий. «То було виокремлення себе з аморфної маси середньоарифметичного радянського громадянина як мислячого індивіда, як українця і громадянина всесвіту», – наголошує дослідниця [7]. Наростаюча хвиля арештів проти української інтелігенції активізувала громадянську позицію Михайлини Коцюбинської, яка долучилася до українського руху Опору, вставши на знак протесту в кінотеатрі «Україна» під час прем'єри фільму С.Параджанова «Тіні забутих предків», і разом з іншими його представниками (І. Дзюба, Є. Сверстюк, І. Світличний, В. Стус) формувала своє «прямосяння» (В. Стус). Світоглядні доміанти шістдесятників, які «передусім створювали простір свободи з його антропоцентричними вимірами, де відкривалася можливість реабілітації загальнолюдських цінностей» [12, 368], органічно наклалися на її життєві орієнтири, означивши ті засадничі концепти мислення, по яких проходила «лінія вибору» шістдесятників «між «офіційною позицією» та позицією індивідуально відповідальною, сповненою ризиків і випробувань, яке дає гостре відчуття межової ситуації» [12]. Для Михайлини Коцюбинської цей вибір був свідомим і безкомпромісним. Нонконформістська інтелігенція, як відомо, не вписувалася в ідеологічні рамки радянської влади, що миттю зреагувала на прояви «інакодумання» низкою каральних заходів, поетапно відтворених Михайлиною Коцюбинською у «Книзі споминів» (2006). У всій цій історії з виключеннями, безробіттям, поневіряннями Михайлина Коцюбинська вбачає «моральний іспит, якийсь екзистенційний тест», запропонований їй долею, витримавши який, вона тим самим «утвердилася як людина на землі» [7]. Формулою «людина на землі», що була засадничою в її системі моральних цінностей, вона означила власну життєву позицію, лишившись вірною самій собі, своїм побратимам.

Протягом більше двох десятиліть Михайлина Коцюбинська була відірвана від Інституту, від можливості творити та реалізовувати свій творчий потенціал, її праці ніде не друкувалися. Цей час вона працювала старшим редактором у відділі уніфікації наукової термінології видавництва «Вища школа». Лише з приходом в Україну незалежності дослідниця повернулася до своєї «сродної» праці і з 1992 року систематично працювала у відділі рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України. Даний період означений інтенсивною науковою працею, бажанням надолужити згаяне, а найперше – гідно представити та оцінити творчість побратимів-шістдесятників. «Відчуваю зобов'язання перед своїми друзями-шістдесятниками, особливо перед тими, хто вже не може сказати про себе, – Василь Стус, Алла Горська, Зіна Генік-Березовська, Іван Світличний... А щодо реалізації себе доведеть-

ся, мабуть, відкласти це до свого наступного втілення в часі й просторі», – зізнається дослідниця [8]. Так Михайлиною Коцюбинською було впорядковано першу збірку поезій Василя Стуса «Дорога болю» (1990). А подвижницька робота над науковим опрацюванням і виданням поетичної й епістолярної спадщини поета у шести томах, дев'яти книгах (1994–1997) – була основним змістом її життя. Також Михайлина Коцюбинська – упорядник і коментатор спадщини Івана Світличного та Надії Світличної, зібрання творів В'ячеслава Чорновола у десяти томах (видається з 2002 року), упорядник спадщини Зіни Генік-Березовської, одна з упорядників книги споминів Р. Корогодського «Брама світла. Шістдесятники», вона написала багато літературознавчих досліджень, есеїв, спогадів про життя і творчість Б. Антоненка-Давидовича, В. Стуса, І. Світличного, Є. Сверстюка, А. Горської, Н. Суровцової, В. Вовк, М. Лукаша та ін. На думку Л. Тарнашинської, «ніхто з поміж самих шістдесятників не зробив так багато для оприявлення й увічнення творчого доробку своїх духовних побратимів», як це зробила Михайлина Коцюбинська, «і це крім того, що рівень осягнення причин, витоків, умов і наслідків самого цього явища нею осмислено чи не з найбільшою глибиною й фаховою та персональною відповідальністю» [13].

Окремим внеском дослідниці у вивчення теми шістдесятництва було представлення та опрацювання їх епістолярного доробку, що згодом переросло у ґрунтовне наукове дослідження епістолярію як жанру у праці «Зафіксоване і нетлінне. Роздуми про епістолярну творчість» (2001). Михайлина Коцюбинська підходить до осягнення й тлумачення цього унікального жанру передусім як до художнього феномену, а не тільки біографічного, історичного, психологічного, бо ж, на її думку, листи – це «пронизливо одверта сповідь, скрупульозний щоденник, філософсько-естетичний трактат, спонтанні мистецькі одкровення, неоціненні спостереження щодо психології творчості, начерк майбутнього художнього твору...» [5]. Вона розглядає історію світового та українського епістолярію, спростовуючи думку про нібито бідність української епістолярної спадщини, зауважуючи: «Якщо б в українському новітньому епістолярії були тільки три феномени цього жанру – листи Василя Стефаника, Катерини Білокур та Василя Стуса – то й тоді ми мали б повну підставу говорити про вагомий внесок української епістолярної творчості в духовну скарбницю людства» [5, 17]. Подає ґрунтовну бібліографію з епістолярної літератури та низку листів українських письменників, що мають цінне художнє значення. Широкою охопністю матеріалу, його науковим та фаховим коментарем, систематизацією дослідниця заявила про себе як про чільного дослідника цього жанру, майже не опрацьованого на той час в Україні.

6. Обговорення результатів

2004 року була видана двотомна праця Михайлини Коцюбинської – «Мої обрії», відзначена найвищою державною нагородою – Національною премією України імені Тараса Шевченка (2005). У

ній гідно представлено вагомий науковий доробок дослідниці з її майже півстолітньої літературно-критичної діяльності. У передньому слові вчена зазначає, що у свої давні праці вносила лише певні корективи, «знімала або пом'якшувала неминучу кон'юнктуру», тобто посилення, цитати, зроблені на вимогу дня наголоси, яких виявилось, на щастя, не так багато. Прикметно, що присутніх змін у концепції і напрями аналізу дослідниця не вносила, «не коригувала на догоду сьогоднішньому рівневі знання». То ж можемо стверджувати, що цей «літературознавчий автопортрет» має історичне значення, за словами авторки, «свідчить про еволюцію поглядів, пріоритетів і орієнтацій покоління» [6]. Спектр імен, представлений у двотомнику, багатий і різноманітний. Коло наукових інтересів дослідниці фокусується навколо творчості Т. Шевченка, П. Тичини, В. Стефаника, М. Коцюбинського, Б. Антоненка-Давидовича, І. Світличного, Є. Сверстюка, З. Генік-Березовської, В. Стуса, В. Вовк та ін. XX століття української літератури репрезентоване також іменами Н. Калениченко, Н. Кузякіної, І. Жиленко, Л. Кисельова, А. Охрімовича, А. Пашко, Н. Тихого... Праці відзначаються глибинним підходом до осмислення феномену творчості цих майстрів слова, щирим входженням у чужий поетичний світ, розкриттям художньої майстерності, психології творчості, визначенням ролі та місця тієї чи іншої постаті в контексті епохи, простеженням взаємозв'язків та взаємовпливів з іншими літературами, що визначає одну з провідних методологічних констант дослідниці – компаративізм.

В останній період творчості Михайлина Коцюбинська надзвичайно плідно працювала, цінувала кожную хвилину, кожен день, боячись чогось не встигнути, не зафіксувати, надолужуючи ті роки, коли була відлучена від улюбленої праці. Критичні розвідки дослідниці друкуються на сторінках журналів і газет «Всесвіт», «Слово і час», «Україна», «Слово», «Сучасність», «Кур'єр Кривбасу», «Українська мова та література», «Українська культура», «Київська старовина», «Літературна Україна». Її наукові зацікавлення головним чином сфокусувалися на художній документалістиці – мемуаристиці, щоденниках, листах. З-під пера вченої виходять праці «Книга споминів» (2006), «Історія, оркестрована на людські голоси. Екзистенційне значення художньої документалістики для сучасної української літератури» (2008), «Листи і люди. Роздуми про епістолярну творчість» (2009).

Своєрідним підсумком життєвого і творчого шляху Михайлини Коцюбинської стала книга спогадів близьких людей з її оточення, друзів, представників покоління шістдесятих – «У мерехтінні найдорожчих лиць: Згадуючи Михайлину Коцюбинську», що вийшла після смерті дослідниці у 2012 році. Зі спогадів, осяяних щирістю, світлістю, вдячністю, виразно постає образ Михайлини Коцюбинської як знакової постаті українського шістдесятництва, людини, яка до останнього подиху самовіддано й натхненно працювала на ниві української культури, талановитого літератора, сумлінного ученого, яскравої особи-

стості, одного з чільних моральних авторитетів, людини високої культури й колосальної відповідальності за кожне слово та вчинок. Ґрунтовним науковим доробком, що засвідчує багатогранність натури, сутністю своєї особистості, основною константою якої є людяність, Михайлина Коцюбинська означила своє осібне місце в духовному просторі України, у чому переконують і мемуарно-документальні свідчення її сучасників.

7. Висновки

Критичний доробок Михайлини Коцюбинської свідчить про творчий інтерес до багатьох чільних постатей української літератури XIX–XX ст. Важливою особливістю її як критика є здатність до цілісної характеристики письменника, охоплення всього творчого доробку – поетичного, прозового, перекладацького, літературознавчого, зокрема мемуарного й епістолярного. Не менш важливим є відтворення у літературно-критичних працях Михайлини Коцюбинської цілісного образу доби, а в її контексті – того чи іншого літературного явища, портретів митців як неповторних творчих індивідуальностей, із виразними ознаками таланту і рисами свого історичного часу. Характер особистості, її внутрішні якості, своєрідний портрет душі для дослідниці невіддільні від аналізу їхньої творчості. Визначальним у дослідницькому інструментарії вченої є естетичний критерій. Глибокі спостереження та висновки Михайлини Коцюбинської в осяганні тієї чи іншої проблеми засновуються на двох домінуючих методологічних принципах – компаративізмі та контекстуальності. Виділяється аргументована і майстерно доведена власна думка, оригінальний погляд на проблему, ґрунтовність досліджень, об'єктивність, фактографічність, виваженість висновків, актуальність порушених проблем.

Література

1. Гришаєнко, Н. І. У полоні Шевченкової музи: (Штрихи до портрета М. Коцюбинської) [Текст] / Н. І. Гришаєнко // Дивослово. – 1994. – № 7. – С. 18–22.
2. Коцюбинська, М. Х. Поетика Шевченка і український романтизм [Текст]: дис. ... канд. філол. наук / М. Х. Коцюбинська. – К., 1958. – 273 с.
3. Коцюбинська, М. Х. Образне слово в літературному творі [Текст] / М. Х. Коцюбинська. – К.: Наукова думка, 1960. – 189 с.
4. Коцюбинська, М. Х. Література як мистецтво слова [Текст] / М. Х. Коцюбинська. – К.: Наукова думка, 1965. – 318 с.

5. Коцюбинська, М. Х. Зафіксоване і нетлінне: Роздуми про епістолярну творчість [Текст] / М. Х. Коцюбинська. – К.: Дух і літера, 2001. – 299 с.
6. Коцюбинська, М. Х. Мої обрії: В 2 т. Т. 1 [Текст] / М. Х. Коцюбинська. – К.: Дух і літера, 2004. – 336 с.
7. Коцюбинська, М. Х. Мої обрії: В 2 т. Т. 2 [Текст] / М. Х. Коцюбинська. – К.: Дух і літера, 2004. – 386 с.
8. Коцюбинська, М. Х. Книга споминів [Текст] / М. Х. Коцюбинська. – Х.: Акта, 2006. – 288 с.
9. Коцюбинська, М. «Бути собою» [Текст]: біобібл. нарис / М. Коцюбинська; під ред. В. Кононенко. – К., 2005. – 60 с.
10. Сверстюк, Є. Незгасаючий обрій: Михайлина Коцюбинська «Мої обрії» [Текст] / Є. Сверстюк. – Літ. Україна, 2004. – С. 6.
11. Стус, В. Від слова до методу [Текст] / В. Стус // Жовтень. – 1968. – № 1. – С. 148–152.
12. Тарнашинська, Л. Сюжет Доби: дискурс шістдесятництва в українській літературі XX століття [Текст] / Л. Тарнашинська. – К.: Академперіодика, 2013. – 678 с.
13. «У мерехтінні найдорожчих лиць»: Згадуючи Михайлину Коцюбинську [Текст] / К.: Дух і літера, 2012. – 576 с.
14. Цапенко, І. Свіжий голос серед теоретиків [Текст] / І. Цапенко // Вітчизна. – 1961. – № 3. – С. 211–213.

References

1. Gryshajenko, N. I. (1994). U poloni Shevchenkovoi' muzy: (Shtryhy do portreta M. Kocjubyns'koj). Dyvoslovo, 7, 18–22.
2. Kocjubyns'ka, M. H. (1958). Poetyka Shevchenka i ukrai'ns'kyj romantyzm. Kiev, 273.
3. Kocjubyns'ka, M. H. (1960). Obrazne slovo v literaturnomu tvorі. Kiev: Naukova dumka, 189.
4. Kocjubyns'ka, M. H. (1965). Literatura jak mystectvo slova. Kiev: Naukova dumka, 318.
5. Kocjubyns'ka, M. H. (2001). Zafiksovane i netlinne: Rozdumy pro epistoljarnu tvorchist'. Kiev: Duh i litera, 299.
6. Kocjubyns'ka, M. H. (2004). Moi' obrii'. Vol. 1. Kiev: Duh i litera, 336.
7. Kocjubyns'ka, M. H. (2004). Moi' obrii'. Vol. 2. Kiev: Duh i litera, 386.
8. Kocjubyns'ka, M. H. (2006). Knyga spomyniv. Kharkiv: Akta, 288.
9. Kocjubyns'ka, M.; Kononenko, V. (Ed.) (2005). «Buty soboju». Kiev, 60.
10. Sverstjuk, Je. (2004). Nezgasajuchyj obrij: Myhajlyna Kocjubyns'ka «Moi' obrii'». Lit. Ukrai'na, 6.
11. Stus, V. (1968). Vid slova do metodu. Zhovten', 1, 148–152.
12. Tarnashyns'ka, L. (2013). Sjuzhet Doby: dyskurs shistdesjatnyctva v ukrai'ns'kij literaturі HH stolittja. Kiev: Akademperiodyka, 678.
13. «U merehtinni najdorozhchych lyc'»: Zgadujuchy Myhajlynu Kocjubyns'ku (2012). Kiev: Duh i litera, 576.
14. Capenko, I. (1961). Svizhyj golos sered teoretykiv. Vitchyzna, 3, 211–213.

*Рекомендовано до публікації д-р філол. наук, професор Гнатюк М. М
Дата надходження 22.04.2015.*

Бугай Світлана Григорівна, аспірант, кафедра теорії літератури, компаративістики і літературної творчості, Інститут філології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, бул. Тараса Шевченка, 14, м. Київ, Україна, 01033
E-mail: svitljachoks@mail.ru